O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI

O’ZBEKISTON RESPUBLIKASI MADANIYAT VAZIRLIGI

O‘ZBEKISTON DAVLAT KONSERVATORIYASI

“Tasdiqlayman”	**“Kelishildi”**
O‘zDK rektori	**O‘zbekiston Respublikasi Madaniyat vazirligi**
____________________	____________________
«___» ________2020 yil	**«___» _________2020 yil**

IJODIY (KASBIY) IMTIHONLAR DASTURI VA BAHOLASH MEZONI

5150716 – Cholg‘u ijrochiligi: an’anaviy cholg‘ular ta’lim yo‘nalishi uchun

Toshkent – 2020 yil

Kirish

“5150716 – Cholg‘u ijrochiligi: an’anaviy cholg‘ular” ta’lim yo‘nalishi bo‘yicha ijodiy imtihon dasturi abiturientlarning amaliy ko‘nikma va malakalarini aniqlash uchun mo‘ljallangan. Ushbu ta’lim yo‘nalishi bo‘yicha hujjat topshirgan abiturientlar musiqiy asar ijrosi borasida ish bajaradilar. Bajariladigan vazifalar tasdiqlangan mezon asosida baholanadi.

Fanning maqsadi va vazifalari

“5150716 – Cholg‘u ijrochiligi: an’anaviy cholg‘ular” ta’lim yo‘nalishi bo‘yicha ijodiy imtihon dasturi abiturientlarning amaliy ijrochilik ko‘nikma va malakalarini aniqlash maqsadida o‘tkaziladi.

Abiturientlarning umumiy tayyorgarlik darajasi, qobiliyati, iqtidori, bilimi, dunyoqarashi va aql zakovati hisobga olingan tarzda me’yoriy dasturni o‘zlashtirish ustida ish olib boriladi.

“An’anaviy cholg‘u ijrochiligi” fanini o‘zlashtirishdan kelib chiqadigan vazifalar - abiturientlar turli yo‘nalishlarda bilimlarga ega bo‘lganliklarini o‘zlarining ijro mahoratini namoyish etishlaridan iboratdir. Alohida e’tibor professional darajali ijroni mukammallashtirishga, uni yuqori badiiy saviyada ko‘rsatib berishga qaratilishi kerak. “An’anaviy cholg‘u ijrochiligi” fani yuzasidan abiturient davr talabiga binoan dunyoqarashi keng bo‘lgan, ya’ni insoniyat madaniyati tarixi, rivojlanish pog‘onalari xususan, adabiyot va san’at sohasida teran fikr yuritish bilan birga, yangi paydo bo‘lgan kompyuterlar tizimidagi jahon musiqiy dasturlari yuzasidan ham tushuncha, tasavvur, bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘lishi shart.

Abiturient bilimiga qo‘yiladigan talablar

“5150716 – Cholg‘u ijrochiligi: an’anaviy cholg‘ular” ta’lim yo‘nalishi bo‘yicha o‘qishga kirayotgan abiturientlarni saralash maqsadida sinfda kirish talablariga mos dasturlarni ijro ztib berishi ko‘zda tutilgan.

O‘qishga kiruvchi 30 daqiqagacha bo‘lgan vaqt mobaynida ijro dasturi (yirik shakl, o‘zbek xalq musiqasidan namuna, mahoratli asar)ni ijro etib berishi, 15 daqiqagacha vaqt mobaynida kollokvium topshirishi talab etiladi.

“An’anaviy cholg‘u ijrochiligi” sohasi bo‘yicha o‘qishga kiruvchi quyidagi bo‘limlardan iborat tanlovli imtihon topshiradi:

1. Cholg‘uda ijro dasturi;
2. Kollokvium.

<u>Cholg‘uda ijro dasturi</u>

“5150716 – Cholg‘u ijrochiligi: an’anaviy cholg‘ular” mutaxassisligiga ariza topshirgan barcha abiturientlar belgilangan ro‘yxat asosida, yakka tarzda, tayyorlangan dasturni doira jo‘rligida yoddan ijro etishadi.

Abiturient asarlar nota matnini xatosiz, asarning sur’atini ko‘rsatilgan tezlikda, ijro shtrixlarini to‘g‘ri qo‘llagan holda, intonatsiya sofligiga amal qilib,

barcha artikulyatsiya talablarini bajarib, shuningdek, pozitsiya va applikaturani to‘g‘ri qo‘llagan holda, asarni badiiy mohiyati va milliy xususiyatlarini to‘liq ochib bergan holatda ijro etib berishi zarur. Asarda musiqiy ifoda vositalarining qo‘llanishi, tovush kuchi va uni boshqarish, hamda uning sifati asosiy ahamiyatga ega.

Ijro dasturi kuyidagilardan iborat

1..Xalq kuylari yoki bastakorlar ijodlariga mansub musiqiy asarlardan biri. Masalan: “Mushkiloti Dugox”, “Mushkiloti Segox”, “Surnay navosi”, “Surnay Irog‘i”,”Nasrulloi”, “Navruzi Ajam”, “Ajam” va uning taronalari va boshqalar.

2. Shashmaqom cholg‘u bo‘limidan Tasnif, Tarje’, Gardunlardan yoki Muxammaslardan biri.

3. Shashmaqom yoki Farg‘ona-Toshkent, Xorazm maqomlaridan biri - Sarahbor, Talqin yoki Nasr, Savt yoki Mug‘ulcha va h.k.

Kollokvium

Kollokvium savol-javoblari:

a) ijro dasturiga oid savollar: (asarning shakl jihatidan tahlili, muallifi, yaratilgan davri va ijro yo‘nalishi, ijroning badiiy xususiyatlari v.h);

b) o‘rta maxsus ta’limning umumiy kursi darajasida elementar musiqa nazariyasi, cholg‘ushunoslik, musiqa adabiyotidan bilimlarni;

v) shakl va garmoniya nuqtai nazaridan kichik hajmdagi - sonatina, romans, kuy va b. asarlarni tahlil qilish qobiliyati kabilarni o‘z ichiga oladi;

g) notadan o‘qish ko‘nikmasi.

Shuningdek, kollokviumda abiturientning musiqa san’ati va boshqa san’at turlaridan, o‘zbek va chet el musiqasida ma’lum va mashhur asarlar, zamonaviy an’analar haqidagi bilim darajasi qanday ekanligi bilib olinadi.

Ijodiy imtihon abiturient tomonidan bajariladigan amaliy ish quyidagi mezon asosida baholanadi:

1. cholg‘uda ijro dasturi

№	**Ijro talablari**	**To‘liq javob uchun ball**
1.	Asar matnining to‘g‘riligi	10,0
2.	Tovush sifati va uni boshqarish	7,0
3.	Applikaturaning qo‘llanishi	7,0
4.	Sahna madaniyati	7,0
5.	Asar usuli to’gri ijro etilishi	7,0
6.	Musiqiy ifoda vositalarining to‘g‘ri qo‘llanishi	7,0
7.	Shtrix va dinamik belgilarning ishlatilishi	7,0
8.	Intonatsiya sofligi	7,0
9.	Asar xususiyatini ochib berilishi	7,0
10.	Sur’atning to‘g‘ri tanlanishi	7,0

Ijro dasturi bo‘yicha to‘plash mumkin bo‘lgan maksimal ball – **73,0 ball**

2.Kollokvium

№	Savollar mazmuni	To‘liq javob uchun ball
1.	Asarga oid savollar	4,0
2.	Musiqa nazariyasi bo‘yicha savollar	4,0
3.	Musiqiy cholg‘ular bo‘yicha savollar	3,0
4.	Musiqa adabiyoti bo‘yicha savollar	3,0
5.	Partitura o‘qish ko‘nikmasi	3,0
6.	Asarning shakl nuqtai nazaridan tahlili	3,0
7.	Notadan o‘qish ko‘nikmasi	3,0

Kollokvium bo‘yicha to‘plash mumkin bo‘lgan maksimal ball – **23,0 ball**

Bu ishlarni baholash quyidagi tartibda amalga oshiriladi: cholg‘uda ijro dasturi – **73,0 ball,** kollokvium – **23,0 ball.**

“An’anaviy cholg‘u ijrochiligi” fani uchun qo‘yiladigan maksimal ball – **96,0 ball.**

MUSIQA NAZARIYASI fanidan

Fannnig maqsadi va vazifalari

«Musiqa nazariyasi» fanidan sinovlar dasturining asosiy maqsadi-abiturientlarning “Musiqa nazariyasi” fanidan nazariy bilim doirasini, amaliy ko’nikmalarining qay darajada shakllanganligini aniqlash, musiqiy-nazariy qonuniyatlarni bila olish. Musiqa nazariyasi musiqa ijrochilarining maxsus nazariy bilim darajasini belgilaydi. Professional ijro ko’nikmalari, tabiiy iste’dod, badiiy didning rivojlantirish bilan bir qatorda musiqiy-nazariy xususiyatlarni idrok etish, nazariy tahlil paytida anglash qabiliyatlarini namoyon etishga hizmat qiladi. Shuningdek, musiqa muallifining asarida bayon etilgan badiiy g’oyasining musiqiy-nazariy jihatlarini o’zlashtirishga yordam beradi.

Abiturientlar oldiga quyidagi vazifalar qo’yiladi:

- Musiqiy-nazariy qonuniyatlarini bilish;
- nazariy bilimlarni amaliyotda qo’llash;
- nazariy tushunchalar asosida garmonik tuzilmalar va intervallar tuzish;
- muayyan misollar asosida musiqiy topshiriqlarni nazariy jihatdan aniqlash;
- musiqiy-nazariy tilning barcha tarkibiy qismlarinibilish va amaliyotda qo’llash;
- musiqa asarining badiiy g’oyasi va mazmunidan kelib chiqqan holda musiqiy-nazariytushunchalar orqali ifodalash.

Abiturient bilimiga qo’yiladigan talablar

Abiturient “Musiqa nazariyasi” fanidan o’quv dasturi doirasida to’laqonli bilimga ega bo’lgan holda, Og’zaki topshiriqlarni xatosiz bajarganda, musiqiy-nazariy qonuniyatlarni tahlil qilish, musiqiy-nazariy va amaliy ko’nikmalarini

namoyish qilganda, shuningdek, fan bo'yicha bilimlari yuqori badiiy darajada bo'lganida qo'yiladi. Talabaning musiqa nazariyasini bilish qobiliyati yorqin namoyon bo'lishi kerak.

OG'ZAKI SAVOL - JAVOB

Savollar mazmuni

1. berilgan tovushdan tuzish:

a) 3 xildagi major, minor va xalq musiqasidagi ladlarni;

b) berilgan diatonik va xromatik intervallarni tuzish, ularni tonalligini aniqlash va yechish;

c) berilgan akkordlarni tuzish va ularni tonalligini aniqlash va yechish;

2. berilgan interval va akkordlarni aniqlash va tegishli tonalliklarga yechish;

3. berilgan kuyning lad-tonalligini aniqlash;

4. birovozli kuyni transpozitsiya qilish.

BAHOLASH MEZONI:

OG'ZAKI

№	Savollar mazmuni	To'liq javob uchun ball
1.	3 xildagi major, minor va xalq musiqasidagi ladlarni tahlil qilish;	**16**
2.	berilgan diatonik va xromatik intervallarni tuzish, ularni tonalligini aniqlash va yechish;	**16**
3.	berilgan akkordlarni tuzish va ularni tonalligini aniqlash va yechish;	**16**
4.	berilgan interval va akkordlarni aniqlash va tegishli tonalliklarga yechish;	**15**
5.	berilgan kuyning lad-tonalligini aniqlash;	**15**
6.	birovozli kuyni transpozitsiya qilish;	**15**
Jami		**93,0**

Musiqa nazariyasi fani uchun qo'yiladigan maksimal ball – 93,0 ball.

Mazkur ta'lim yo'nalishida kasbiy (ijodiy) imtihonlarga jami qo'yiladigan maksimal ball – 189,0 ball.

Ijodiy imtihonni o‘tkazish tartibi

“5150716 – Cholg‘u ijrochiligi: an’anaviy cholg‘ular” ta’lim yo‘nalishiga hujjat topshirgan abiturient jadval asosida belgilangan kunlarda va tartibda 1 akademik soat vaqt davomida “An’anaviy cholg‘u ijrochiligi” fanidan ijodiy imtihon topshiradi. Imtihonlar yakka tartibda belgilangan auditoriyalarda o‘tkaziladi.

Ijodiy ishni qabul qiladigan komissiya abiturientdan ijro dasturi, bo‘yicha imtihonni qabul qilib oladi, kollokvium o‘tkazadi.

Appelyatsiya tartibi

Abiturientlar tomonidan kasbiy (ijodiy) imtixon natijalari bo'yicha konservatoriya qabul komissiyasining apellyatsiyalar bilan ishlash hay'atiga natijalar e'lon qilingandan kundan boshlab 24 soat davomida murojaat qilishlari mumkin. Murojaat mazmunida faqat o'zining ballari haqida bo'lsa qabul qilinadi, lekin boshqa abiturientlar haqida yozilgan shikoyat arizalari qabul qilinmaydi.